

Asia: VN/23361/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esityksen tavoitteet rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän kehittämisestä ja toiminnan tehostamisesta ovat sinänsä ymmärrettäviä ja osin kannatettavia. Rikosseuraamusalan toimintaympäristö on vaativa, ja koulutuksen ajantasaisuus sekä työelämälähtöisyys ovat keskeisiä edellytyksiä alan vaikuttavuudelle ja turvallisuudelle. Esityksessä on kuitenkin epäselvyyksiä ja riskejä, jotka erityisesti henkilöstöresurssien, koulutuksen laadun ja vankiloiden käytännön toimintaedellytysten näkökulmasta herättävät huolta.

Keskeisin huolenaihe liittyy henkilöstöresurssien riittävyyteen tilanteessa, jossa opiskelijamääriä ollaan mahdollisesti lisäämässä ja koulutuksen painopistettä siirtämässä entistä enemmän työssäoppimiseen ja vankiloissa tapahtuvaan koulutukseen. Mikäli opiskelijoiden määrä kasvaa merkittävästi ilman vastaavaa henkilöstöresurssien lisäystä, kohdistuu vankiloiden henkilöstöön huomattava lisäkuormitus. Vankiloiden perustehtävä on turvallinen ja lainmukainen rikosseuraamusten täytäntöönpano, eikä koulutustehtävien laajentaminen saa vaarantaa tätä ydintoimintaa.

Erityisen ongelmallisena pidetään sitä, että lähiopetuksen määrän vähentyessä vastuu opiskelijoiden ohjauksesta, perehdyttämisestä ja osaamisen arvioinnista siirtyy entistä vahvemmin vankiloiden henkilöstölle. Kaikilla yksiköillä ei ole tähän tarvittavia resursseja, eikä henkilöstöllä välttämättä ole pedagogista koulutusta tai riittävää aikaa ohjaustyöhön. Ilman selkeitä resursointi- ja tukirakenteita on vaarana, että ohjaus jää muun työn ohessa hoidettavaksi, mikä heikentää sekä koulutuksen laatua että henkilöstön jaksamista.

Lisäksi esitys herättää huolta koulutuksen laadun ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Mikäli koulutus nojaa aiempaa enemmän vankiloissa tapahtuvaan työssäoppimiseen, on olemassa riski, että opiskelijoiden saama koulutus vaihtelee huomattavasti eri yksiköiden välillä riippuen resursseista, henkilöstön osaamisesta ja toimintaympäristöstä. Tämä voi johtaa eriarvoisuuteen opiskelijoiden osaamisessa ja heikentää koulutuksen valtakunnallista yhtenäisyyttä.

On myös huomioitava, että rikosseuraamusala kärsii jo ennestään henkilöstön kuormittuneisuudesta. Uudistuksen toteuttaminen ilman konkreettisia lisäpanostuksia rekrytointiin, ohjausresursseihin ja henkilöstön täydennyskoulutukseen voi pahentaa alan veto- ja pitovoimaongelmia. Tämä on ristiriidassa uudistuksen pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa.

Edellä mainituista syistä esitystä tulisi täydentää ja täsmentää erityisesti seuraavilta osin:

- henkilöstöresurssien sitova ja realistinen mitoitus suhteessa opiskelijamääriin
- lähiopetuksen riittävän määrän turvaaminen koulutuksen laadun varmistamiseksi
- vankiloiden ohjausvastuuseen liittyvien tehtävien selkeä määrittely ja resursointi
- uudistuksen vaikutusten seuranta henkilöstön jaksamisen, turvallisuuden ja koulutuksen laadun näkökulmasta

Ilman näitä täsmennyksiä ja lisäresursseja on olemassa merkittävä riski, että uudistus siirtää vastuita vankiloille ja henkilöstölle ilman todellisia edellytyksiä niiden hoitamiseen. Tällöin uudistus ei tue rikosseuraamusalan koulutuksen eikä toiminnan laatua, vaan voi heikentää sekä henkilöstön työhyvinvointia että koulutuksen vaikuttavuutta.

Saara Nieminen

ma. apulaisjohtaja

Vantaan vankila

Saara Nieminen
Vantaan vankila